

pripravljala za svoje delo. — France Bevč se je oprl samo na en vir, ki ga navaja tudi Kmetova, to je Jörgensen. Njegov brat Frančišek je literarno zasnovan versko čuvstven izliv, ali kakor pravi pisatelj: »Kar ne razumemo, moramo molče občudovati. Iz tega občudovanja je zrastel ta spev, napisan v dneh in okoliščinah, ki mi je bil v dušno tolažbo.« (Str. 5.) Delo je bilo napisano v samotni zaporov, zato je Bevč po dolgem času spet zajel v globine, kjer sta doma dušna skrivnost in čista lepota. Preprostost, s katero je obnovil dogodek na str. 55—55 ali poglavje o jalslicah in sklep na str. 72, je velika umetnost. — Ksaver Meško je zbral osem legend o sv. Frančišku in jim napisal lep pesniški uvod. Te legende kažejo, kako se je Meško vrsto let zatapljal v podobo sv. Frančiška in se ob svojih najboljših urah živo razgovarjal z njim. Sedaj, ko beremo te legende oblikovno popravljene, lahko rečemo, da je to najboljša proza, ki jo je Meško napisal v teku zadnjih desetih let. V rahli retoriki legendarnega sloga se preliwa sveža verska poezija. Kdor bi hotel presoditi oblikovne vrline te ali one knjige, bi uspešno primerjal nekatere dogodke, ki so jih vsi trije pisatelji sporedno obravnavali (n. pr. poglavje o Frančišku in gobaveu ali o Frančišku in bratu Eliju). Pri Mešku tudi vidimo, da je poiskal večinoma dogodke, ki so manj znani in je vsakemu posebej vtisnil celoten obraz Frančiškov. Če končno še dostavimo, da se zde tri ali celo štiri podobne knjige dokaz močne verske volje, povejmo še to, da je bil Frančiškov pomen pri nas doslej le bolj posreden. Ima sicer zelo močne, a vendar preveč zunanje sledove v naši tradiciji, pa bodi od kapucinskih ali frančiškanskih pridigarjev v prejšnjih stoletjih do današnjih tihih duhovnih organizacij. Zato želimo, da bi vsaka teh knjig vrgla med nas živo kal dobrote in duhovnega bratstva in da bi tedaj tudi Frančišek človek in svetnik vodil preko prepadov današnjega življenja. F. K.

Slovenski bijografski leksikon. 2. zvezek. Uredil Izidor Cankar s sodelovanjem Jože Glonarja, Franca Kidriča, Janka Šlebingerja. V Ljubljani, 1926. Založila Zadruga gospodarska banka, Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Po več kot poldrugem letu smo dobili 2. zvezek tega dela, katerega potrebo in pomembnost smo poudarili že v poročilu o prvem zvezku (DiS 1925). Iskreno želimo, da se to delo čim bolj pospeši, čeprav vemo, da se sotrudniki morajo boriti z neverjetnimi težavami, kajti marsikako snov je treba na novo preiskati, marsikaj je na tem mestu prvič zbrano in organsko urejeno. V splošnem je ta zvezek na višini prvega zvezka, glede idejne celote je čuti celo napredek, le načelo, da naj se še žive osebnosti predstavljajo z njihovimi lastnimi podatki, se je zlasti pri slovtvu še manj upoštevalo. Tudi obdelava stare in nove literarne zgodovine si ni v pravem razmerju; tu moramo takoj poudariti, da so Kidričevi članki največja poglobitev leksika in da bi zato marsikak odstavek iz novejših literature želeli na tisti višini, kot je n. pr. Gregorčič Simon. Enako se opazi, da današnji čas nima cerkvenega in kulturnega zgodovinarja, kot je bil rajni Gruden, zato pri teh poglavjih pogrešamo trdnega kulturnega ozadja, ali pa so ta imena morali obdelati drugi sotrudniki. Od prvotnih glavnih

sotrudnikov žal pogrešamo Lončarja, dasi njegovo delo z veliko vnemo nadaljuje Pirjevec (pr. Gregorčič A., Hermann M.), in se najbolj dosledno drži načela o živcih in zgodovinskih osebnostih (celo pri Gabrščku Andr., Grči in Gregorinu). Humanistične pisatelje je obdelal Glonar, staro kulturno zgodovino in literaturo Kidrič (n. pr. Erbergi, Galli, Glavar, Herberstein Karel), novejšo literaturo Grafenauer (Erjavec, Finžgar, Govekar, Gregorčič S.), starejšo umetnost Steska, novejšo Mesesnel (Grohrarju je posvetil celo monografijo Iz. Cankar), glasbo Mantuani in Premrl, zdravništvo Pintar (n. pr. Gradišek in Haquet), zgodovino Mal (Gregorčič, Gubec), pravnike Polec (celo Gumpłowicza); duhovne pisatelje obravnavata Lesar in Lukman. Šlebinger je obdelal prekmurske pisatelje in imena, ki so v zvezi z bibliografijo. Vrsto različnih imen so prevzeli uredniki in tako dopolnili delo glavnih sotrudnikov. Glede imen, ki niso obdelana, bo treba dopolnitve ob koncu dela, prav tako bo tudi treba dodati najvažnejše podatke, ki so tu in tam ali izostali, ali se bodo še tekom izdavanja našli. Sicer bi pri smotrnem urejevanju uredništvo samo moralo marsikaj dopolniti, in članek, če ni dober, samo obdelati. Zdi se mi, da je naknadno dopolnjevanje izven leksikonovega foruma upravičeno samo v zmislu ocene, da pa s tem delo ni nič pridobilo. Zato bo na koncu potrebna marsikaka korektura. Take korekture so pri starejši literaturi umevne, pri novejši nujne. Idejno se mi zdi enako važno, da se dopolni Gollmayr Andr. v zvezi s Prešernom (pr. Žigon, DiS 1925, str. 280), kakor da se ve, da je Govekar napisal tudi Patra Kajetana, ali glede discipliniranosti v prostoru, da imamo pri imenu Govekar najprej razvoj slovenskega naturalizma, pri Funtkovih dramah pa beremo, da se je »še nekaj drugih dram (poleg Tekme) igralo z večjim ali manjšim uspehom na ljubljanskem odru« (str. 194), namesto, da bi jih pisatelj navedel. F. K.

Marija Kmetova: Večerna pisma. (Prosveti in zabavi 12.) Ljubljana, 1926. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga. 51 strani.

Nisem prijatelj žensk, ko pišejo, ne naših ne tujih. Celo tistih ne, ki moško pišejo. Zato ne vem, ali sem ženskim knjigam pravičen. Novo knjigo Marije Kmetove hočem le nekako kodificirati: da ni poljudna, da ni po sentimentu individualna, da ni v slogu preko literatstva v lastni lirizem in da ni ubrana in uglašena nastrojno kot zbirka. Ob mrtvih Funtkovih Lučih, ob refleksivnem besedju stare »Slovenke« in novih ženskih listov, medlo, s pozo povedano albumstvo, ne čista lirika ne jedra epika ne sočna aforistika. Pa kakor sem rekel. Ne delal bi rad krivice. Nisem prijatelj »ženskih pisateljcev«.

Dr. I. P.

Milan Vukasovič: Muzika Vremena. (Pesnik. Kroz vrt Ljubavi. Muzika Vremena. Na usamljenim Stazama. Vajar.) Beograd-Zemun. 1926. Strani 81.

Vukasovič je v nekaj letih snovno zrastel iz basni v moderno pozo verbalne parabole in aforizma, skratka v besedje nekakega baudelairestva. Tudi pri Tagoreju se je nekaj učil. Ne dvomim, da je sicer sam po sebi. Fin je, globok manj; za salon, ki ga jugoslovanski svet — bogme — še nima. Dr. I. P.